

Sbírka Západočeské galerie se obohatí o významnou kolekci koláží Jiřího Koláře

10.1.2025 - Patrik Pátek | Krajský úřad Plzeňského kraje

Jedinečná sbírka 66 koláží českého spisovatele, básníka, malíře a kolážisty Jiřího Koláře (1914-2002) putuje do sbírek Západočeské galerie v Plzni. Dnes ji Západočeské galerii v Plzni slavnostně předali zástupci společnosti ČEZ.

Kolekce, kterou společnost ČEZ Západočeské galerii v Plzni věnuje, obsahuje 66 prací Jiřího Koláře v různých technikách, které tento evropsky proslulý český umělec žijící v Paříži používal (koláže, chiasmáže, roláže, proláže, muchláže atd.). Jedná se o tvorbu z časového rozpětí 60. až 90. let 20. století, přičemž nejstarší koláž pochází z roku 1957.

„V momentě, kdy tento vzácný konvolut Kolářovy tvorby zaevidujeme a odborně zpracujeme, začneme plánovat jeho vystavení v Západočeské galerii, abychom s ním seznámili odbornou i širší veřejnost. Společnosti ČEZ patří náš obrovský dík,“ podotýká k daru ředitel Západočeské galerie v Plzni Roman Musil, který právě dnes tento výjimečný dar symbolicky převzal od členky představenstva ČEZ Michaely Chaloupkové.

„Smyslem umění není ležet v depozitáři, ale přinášet radost co nejširšímu okruhu lidí. Jsme rádi, že díky dohodě se Západočeskou galerií budou milovníci umění již brzy moci obdivovat abstraktní koláže Jiřího Koláře v důstojném výstavním prostředí a že se této výjimečné kolekci dostane i soustavné odborné péče, jakou výtvarná díla potřebují,“ uvedla Chaloupková.

Mezi čestnými hosty této slavnostní události nechyběli hejtman Plzeňského kraje Kamal Farhan a radní pro oblast kultury, památkové péče a cestovního ruchu Libor Picka.

„Pro kraj je to velká čest, že může lidem nabídnout tak mimořádné dílo, kterým koláže Jiřího Koláře bez pochyby jsou. O to víc si cením, že k vidění budou právě v Západočeské galerii v Plzni, která tak získává další cenný a velmi atraktivní unikát do své sbírky. Současně velmi děkuji všem, kdo se podíleli na tom, že se soubor koláží podařilo získat právě naší Západočeské galerii v Plzni,“ řekl k daru hejtman Plzeňského kraje Kamal Farhan.

Vzácným hostem dnešního slavnostního předání byl Zdeněk Valeš, někdejší ředitel Západočeské energetiky (ZČE), jehož přičiněním byla Kolářova díla shromážděna. Samotná geneze sbírky Jiřího Koláře je velmi zajímavá. Jak už to bývá, je spojena s trochou náhody a především s osobností někdejšího ředitele regionální energetické společnosti ZČE, jejíž činnosti postupně převzaly specializované společnosti ze skupiny ČEZ. *„Krátko po sametové revoluci jsem byl služebně v pařížském sídle EdF (Électricité de France (EdF) je francouzská společnost zabývající se výrobou a distribucí elektřiny - pozn. ed.) a na stěnách si všiml obrazů. Hned jsem věděl, že jde o dílo našeho básníka a malíře Jiřího Koláře, které jsem znal,“* vybavuje si Zdeněk Valeš. V EdF mu ochotně předali adresu bydliště tehdy stále ještě ve francouzském exilu pobývajícího českého umělce. Ačkoli nebyl Zdeněk Valeš ohlášen, Jiří Kolář jej přijal. Padli si do oka, možná i proto, že pan Valeš, coby člověk od ‚fochu‘, opravil v předlistopadovém Československu perzekvovanému umělci porouchanou elektroinstalaci. *„Nesvítilo mu světlo; požádal jsem ho o židli, že jsem vlastně taky elektrikář, a dal mu to do kupy,“* vypráví Valeš s úsměvem. Kolář jej pak vzápětí požádal, jestli by mu něco v předstihu nevzal domů do Čech, kam se plánoval vrátit. *„Říkal jsem mu, že k obrazům není žádný pasport a měl jsem obavy, že při jejich náhodném odhalení na hranicích může nastat problém. Kolář*

nad tím mávl rukou. Hodte to pod sedačku, když tak to pak zpátky nějak dostaneme,” vzpomíná po více než 30 letech Valeš. Ke konci tisíciletí následoval Kolářův návrat do České republiky a nabídka na odkup sbírky koláží a následně jejich vystavení v plzeňských prostorách dnešní ČEZ v Guldenerově ulici. *„Plácli jsme si. Základem pro dohodu bylo podle mne hned naše první pařížské setkání,”* dodává Zdeněk Valeš.

Jiří Kolář (1914-2002)

Jeden z nejvýznamnějších českých umělců druhé poloviny dvacátého století. Svou kariéru začal jako výtvarník samouk, básník a překladatel. Narodil se v Protivíně, většinu života však prožil na Kladně. V roce 1932 se vyučil truhlářem. Pracoval jako dělník a později jako redaktor novin. Za války spolu s Jindřichem Chalupeckým založil Skupinu 42 – v té době ovšem nikoli jako výtvarník, ale jako básník. Byl též členem Umělecké besedy. V letech 1952–1953 byl vězněn za svoji kritiku komunismu ve sbírce Prométheova játra. V roce 1977 podepsal Chartu 77. Brzy poté, v roce 1979, jemu a jeho ženě nebylo umožněno vrátit se do Československa ze studijního pobytu ze Západního Berlína; od roku 1980 tedy žili v Paříži. V březnu 1981 tam Kolář založil Revue K jako čtvrtletně vydávanou publikaci a asociaci věnující se šíření umění české a slovenské diaspory. V roce 1984 Kolář získal francouzské občanství. Především svým výtvarným dílem se řadí mezi uznávané umělce své doby, zejména ve Francii. V roce 1990 byla z iniciativy Jiřího Koláře, Václava Havla a malíře Theodora Pištěka založena Cena Jindřicha Chalupeckého jako soutěž mladých umělců-výtvarníků do 35 let. V roce 1997 se Jiří Kolář s manželkou vrátili do Čech.

Od padesátých let 20. století se Kolář soustředil na výtvarnou tvorbu, ve které experimentoval s různými formami koláže. Vytvořil více než 100 specifických metod koláží, patří mezi ně v první řadě roláž, chiasmáž, muchláž a proláž. Jeho díla jsou zastoupena v nejvýznamnějších světových sbírkách, jako např. MOMA a Guggenheim Museum v New Yorku, Centre Pompidou v Paříži a Sammlung Ludwig v Kolíně nad Rýnem.

<https://www.plzensky-kraj.cz/sbirka-zapadoceske-galerie-se-obohati-o-vyznamnou>